

İstanbul Üniversitesi Hukuk ve İktisat Fakültelerine ait anfiler blokunun yeni ders yılı çalışmalarına açılması münasebetiyle 1/XI/1949 günü yapılan merasimde Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı tarafından verilen nutuk

Muhterem Prorektör, muhterem meslektaşlarım ve sevgili gençler;

Hukuk ve İktisat Fakültelerine ait anfiler blokunun ikmal edilerek yeni ders yılı çalışmalarına açılmış olmasını tes'it maksadiyle toplanmış bulunuyoruz. Bu güzel çatı altında toplanmış olan iki kardeş Fakülte mensupları arkada bıraktıklarından çok farklı olması gereken yeni bir çalışma devrinin başlamış olduğunu şu anda kuvvetli bir idrak ile düşünmektedirler.

Geçen sene tamiri ve betonlaştırılması bitirilen merkez binamız, bu anfiler bloku ve ikmal edilmek üzere bulunan enstitüler, kütüphane ve kantin bloklarıyla her iki Fakülte seminer, kütüphane, hoca odaları, tarihî kıymeti haiz geniş merasim, toplantı ve imtihan salonları, bol ışıklı muazzam holler, güzel lokantalar, bahçeler ve her türlü modern vasıtalarla bütün ihtiyaçlarını tamamen temin eylemiş bulunmaktadır. Bu sayede, İstanbul Üniversitesi, esasen girmiş bulunduğu gelişme yolunda çok mühim bir hamle yapmış, kendisini en ileri yabancı üniversiteler seviyesine yükseltebilecek bütün maddî vasıtalarla techiz edilmiş olduğu gibi, dünyanın incisi ve Türkün gözbebeği olan İstanbul şehri de milli âbidelerimizin toplandığı Süleymaniye—Bayazıt—Fatih müsellesinin bir zaviyesi içinde gelecek nesillere ıftiharla bırakabileceğimiz bir mimari esere kavuşmuş bulunmaktadır. Estetik ve tarih zevklerimizi fena halde hırpalayan çirkin ve harap yurt binası da yıkılınca Süleymaniye'ye doğru açılacak muhteşem perspektiv içinde şerefli mazimizle istikbalimiz daha canlı bir tesanüd şuuru ile manen ve maddeten kucaklanmış olacaktır. Bunu, gözümüz ve gönlümüz sabırsızlıkla beklemektedir.

Muhterem arkadaşlarım; Bugün mazhar olduğumuz çok geniş vasıta ve imkânlar karşısında bizlere düşen kutsî vazife, hakkımızda ihtiyar edilen büyük fedakârlıklara liyakatimizi hergün biraz daha artan bir ceht ile isbata çalışmaktır. Müsaadenizle, memleketimiz bakımından hususî bir ehemmiyet taşıyan bir meseleye bu vesile ile kısaca temas etmek isterim :

Şekil ile muhtevanın, kalıpla cevherin birbirine, esas itibariyle, ne kadar bağlı olduğu malûm bir keyfiyettir. Canlı varlıklarda olduğu gibi cemiyetlerde de organik yapı ile psişik ve zihni yapı arasında umumiyetle sıkı bir alâka vardır. Cemiyetlerin tekâmül derecesi, morfolojik bün-yeleriyle manevî bünyeleri arasındaki ahenk ve intibak derecesi ile ölçülür; zira, normal olarak, şekli yaratan muhtevadır ve muhtevaya gereken ifadeyi ve müessiriyeti veren de şekildir. Anormal vaziyetlerde ise, muhteva şekli bozduğu gibi şekil de muhtevanın ifadesini tagyir ve müessiriyetini izale veya tahfif eder.

Çok ileri ve, tâbir caizse, nisbeten statik bir tekâmül merhalesine ulaşmış olan cemiyetlerde «şekil» ve «muhteva» dediğimiz iki hayat unsuru arasındaki ahenk ve intibak aşağı yukarı tamdır. Tekâmül, kaynağını maziden alan ve istikbale yönelen inkıtasız bir hayat akışı olduğuna göre, sarsıntısız bir tekâmül oluşu içinde yürüyen cemiyetlerde şekil ve muhteva birbirini muhtazaman takip eden adımlar gibi muvazeneli bir hareketle ve âdeta hissedilmeyecek kadar kısa bir zaman fasılası zarfında yekdiğerine tedahül etmiş bir vaziyet arzederler. Buna mukabil, büyük inkılâplarla çalkanan cemiyetlerde ve bilhassa, Türk Cemiyeti gibi, kültür ve medeniyet istikametini değiştirerek yeni bir kültür ve medeniyete uymağa uğraşan cemiyetlerde şekil ve muhteva arasında çok kere ahenk ve intibak yoktur ve bu intibaksızlık, umumiyetle, muhtevanın, şekle nazaran, çok geride kalması suretinde göze çarpar. Çünkü şekilde istihale, kolay olduğu cihetle, daha çok süratle gerçekleşebilmekte ve muhteva, çok ağır bir tempo ile ve ekseriya büyük buhranlara meydan vererek şeklin gösterdiği istikametteki tekâmül hedefine doğru yönelmeğe ve ilerlemeğe uğraşmaktadır.

Yüz şu kadar senedenberi Türk Cemiyetinin tekâmül vetiresinin arzettiği karakter budur: yani, Tanzimattan beri «Garplılaşma» adını verdiğimiz tekâmül hareketi içten dışa, muhtevadan şekle doğru olmaktan ziyade dıştan içe, kalıptan cevhere, şekilden muhtevaya doğru vukua gelmektedir. Türk milletinin, engin tarihi boyunca en makûs talî tecellilerine bile boyun eğdiren hayat kabiliyetinin kaynağı olan yüksek fitrî hasletleri ve ihtişamlı mazisinden tevarüs edip istikbale intikal ettirmesi gereken millî medeniyet patrimuanları istisna edilirse, garplılaşma istikametindeki yürüyüşümüzde müşahede edilen şekil ve muhteva intibaksızlığı âşikâr bir realitedir. Böyle olmakla beraber, bu istikamette intibak merhalesine doğru ilerlemekte olduğumuz da aynı derecede âşikâr bir hakikattir. Fakat, kanaatımızca, bu bakımdan özlenmeğe değen ve gerçekleşmesine gayret edilmesi lâzım gelen şey «Garplılaşma» yolunda

«Millileşme» meşalesiyle ilerliyerek ulaşacağımız bir nevi «Milli rönesans» in temin edeceği köklü ve hakiki bir şekil ve muhteva intibakıdır.

İstisnasız bütün müesseselerimizde şekilden muhtevaya doğru olduğunu gördüğümüz tekâmül hareketinin Üniversitelerimizde başka türlü olamayacağı tabiidir. Çünkü muayyen bir cemiyet kadrosu içindeki çeşitli müesseseler birer mutavasıl kap vaziyetini arzederler. Filhakika, daha eski devirleri bir tarafa bırakacak olursak, 1946 danberi kavuşmuş bulunduğumuz muhtariyet de, bir kanunî müessese olarak, tamamen şekli bir tekâmül vakıasıdır. Muhtariyetin tahakkukundan bugüne kadar ortaya çıkan muhtelif iç düzen kaideleri, kifayetler, binalar, usul ve merasim tarzında müşahede edilen birtakım yenilikler de aynı mahiyette vakıalardır.

Üniversitemizde gördüğümüz bu şekli tekâmül hareketlerinin meydana gelmesinde, muhteva, ruh ve fikirde vukuu arzu edilen ve gerçekleşmekte olduğunda şüphe bulunmayan tekâmül ihtiyacının büyük tesiri olduğu inkâr edilemez. Bu sebeple, bu şekli tekâmül bir zaruretün ifadesi sayılmak lâzımgelir. Fakat itiraf etmek mecburiyetindeyiz ki, maziye kıyasla büyük ilerlemeler kaydedilmesine rağmen, müessesevî tekâmülümüzün kalp ve cevher unsurları arasında lüzumlu ahenk ve intibak tamamlanmaktan henüz bir hayli uzaktır.

Kanunî muhtariyetin kariyerde emniyet ve istikrar, nisbî refah, iç idaremizde istiklâl hususlarında temin ettiği çok kıymetli imkânlardan faydalanarak tedris ve araştırma metodlarımız, eserlerimiz ve bilhassa zihniyetimizle yüksek ve olgun bir ilim müessesesinden beklenen bütün vasıfları bir arada toplayabildiğimiz zamandır ki, hakiki muhtariyete yani fikrî ve manevî muhtariyete kavuşmuş olacağız. Şekil ve kalıp halindeki diğer vasıtalar bakımından lüzumlu intibak da bu vasıtaların ihdaslarındaki gaye ve maksatlara tammiyle uygun bir tarzda kullanıldıkları zaman tahakkuk eyteyebilecektir.

Üniversitelerimizin bu ideal hedeflere doğru ilerlemekte bulduklarından asla şüphe etmiyoruz. Arkamızda kalan yola bakarsak, önümüzdeki yolu güvenle katedebilmemiz için lüzumlu şevk ve kuvveti içimizde buluruz. Mensup olduğumuz bu mubarek mesleke ve onun icaplarına feragat ve imanla bağlı oluşumuz, Üniversitelerimizin yüksek hedeflerine en kısa zamanda ulaşacakları ve muasır medeniyetin ilim camiası içinde lâyıık oldukları yeri alacakları hakkında en kat'î teminattır.

Fakir olduğu nisbette cömert olan necip Türk Milletinin bizleri en mükemmel çalışma vasıtalarıyla teşhiz ederken, evlâtları için her fedakürliğe katlanan bir ana şefkatiyle bize bahşettiği nimetler ölçüsüzdür.

Hoca, talebe hepimiz bu ölçüsüz nimetlerin şükranını, ilmin bize emrettiği feragat ve aşk ile çalışarak ödemek mükellefiyetindeyiz.

Sevgili talebe arkadaşlarım; dereğli Rektörümüz Ord. Prof. Ömer Celâl Sarı'nın dünkü çok dolgun açış nutuklarında da belirttikleri üzere buraya insanlık hasletleri ve müsbet ilim zihniyetiyle tecehhüz etmek için geldiğinizi unutmayınız. Yarının memleketimizin iç ve dış varlığını koruyacak ve yükseltecek iyi vatandaşları olabilmeniz, bugünün iyi talebeleri olmanıza bağlıdır. Bugün iyi talebe vasıflarını taşımadıkça yarın bilgili, fikre saygılı, medenî cesarete sahip, âmme menfaatini şahsî menfaatinden daima üstün tutmayı bilen vatandaşlar olmanıza asla imkân yoktur. İyi talebe olmanın ilk şartı ise öğrenmek aşkı ile çalışmaktır. Çalışma zorluklarından bahisle bazılarımız tarafından çalışmamak için şimdiye kadar ileri sürülen bahaneler hergün biraz daha ortadan kalkmaktadır. Kendinizi tamamen kitaplarınıza, derslerinize, seminerlerinize verebilmeniz için ihtiyacınız olan huzur ve rahatlık vasıtalarını hergün biraz daha fazla elde eyliyeceğinizden şüphe etmeyiniz. Sizler, daha şimdiden, bizim neslimizin hayalinden bile geçmiyen, hattâ her yabancı memlekette bile görülmeyen, çalışma vasıtalarına malik bulunuyorsunuz. Şu anda istifadenize arzedilen bu binalar ve içerilerindeki her çeşit modern vasıtalar çalışma zevkimizi arttıracak, talebe olmak gururuyla göğüslerinizi kabartacak değerdedir. Bütün bunlara rağmen taşıdığınız talebelik sıfatının icap ettirdiği vazife ve mesuliyet duygusundan mahrum bulunacağınızı bir lâhza düşünmek istemeyiz. Şunu iyi biliniz ki, fertleri ve milletleri ayakta tutan ahlâkî kıymetlerdir. Ahlâkî kıymetlerin başında da medenî insanların en fazla bağlı oldukları vazife ve mesuliyet duygusu yer alır. Hattâ hiç tereddüt etmeden diyebilirim ki, vazife ve mes'uliyet duygusu sadece insan olmanın farik vasfıdır. Mesleğimize, mevkiimize, yaşımıza ve başımıza göre cemiyetin hayrına olan ve üstümüze düşen vazifeyi elimizden geldiği kadar iyi yapmağa çalıştığımız ve o vazifenin doğurabileceği mes'uliyetin şuurunu bihakkin taşıdığımız nisbette insanız. Ferdî ve içtimâî vazife ve mesuliyet duygusundan mahrum olan bir şahsın mevkiî, serveti ve hattâ zekâ ve bilgisi ne olursa olsun insanlık tarafı herhalde sıfırdır. Zira vazife ve mesuliyet hissi namus ve fazilet hissini içtimâî ifadesinden başka bir şey değildir. Bu içtimâî namus ve faziletten nasibedar olmıyan fertler ergeç maddî veya mânevî sefalete, cemiyetler ise esarete mahkûmdurlar. Bu itibarla her türlü imkânlarla rağmen yüksek tahsil talebeleri olmak sıfatının sizlere yüklediği vazifeleri yapmamak hakkınızda hiç bir fedakârlığı esirgemiyen aziz Türk Milletine karşı irtikâp edilebilecek küfran-

ların en büyüğüdür. Yarının ümitleri olan sizleri böyle bir küfrani nimetten tenzih ederim.

Öz malınız olan bu binaları ve ihtiva ettikleri her çeşit vasıtaları gözbebeğiniz gibi korumanız lâzımgeldiği hakkında uzun uzadıya öğüt vermek ihtiyacını duymuyorum. Pek büyük fedakârlıklarla meydana gelen bu eserleri kirletmek, kırmak, bozmak gibi hareketlerin ne derecede çirkin suçlar olduğunu her halde gayet iyi takdir edersiniz. Bütçe imkânsızlıklarından dolayı hademe kadromuz çok dardır. Bu geniş binaların temizliğini her iki Fakülte müşterek hademe ekipleriyle temine çalışacaktır. Fakat bu hususta asıl yardımı siz talebe arkadaşlarımızdan bekliyeceğiz. Siz buraları da kendi eviniz gibi temiz tutmağa gayret ederseniz bize çok kıymetli bir yardımda bulunmuş olacağınız gibi medeni terbiyenizin güzel ölçüsünü de göstermiş olacaksınız.

Enstitü ve kütüphane blokları da ikmal edildikten sonra iki kardeş Fakülte, başta da işaret ettiğim üzere, yepyeni bir çalışma devresine girmiş bulunacaklar, birbiriyle daha ziyade karışmış ve kaynaşmış olarak çalışacaklardır. Bu, her iki Fakülte için de cidden büyük bir zevk ve mazhariyettir.

Sözlerime son vermeden evvel, saydığım güzel eserlerin meydana getirilmesinde büyük hizmetleri mesbuk olan muhterem zevatı hürmetle anmak isterim. Bunların başında Prorektörümüz muhterem Ord. Prof. Sıddık Sami Onar'ı görüyoruz. Sıddık Sami Onar, cidden örnek olacak bir azm ile ve gıpta edilecek yüksek bir estetik zevk ile inşaatı adım adım takip etmişler, en ufak teferrüata kadar bizzat meşgul olmuşlardır. Bu binalar kendi elleriyle yapılmıştır dersem, hakikatı ifadede mübalâga etmiş sayılmam. Üniversitemiz tarihine mal olan unutulmaz himmetlerinden dolayı kendilerine her iki Fakülte adına en derin şükranlarımı arz ederim. Binaların inşası işini, üzerine aldığı birçok işler gibi, başarı ile ve rekor sayılacak kısa bir zamanda yapan değerli mütaahhit Muzaffer Budak'a kıymetli proje mimarları Bülent Serbest ve Süheyl Üryanı'ya Üniversitemizin gayretli kontrol mimarları Fahri Ergin ve Hüsnü Tümer'e ve diğer yardımcılara ve nihayet alın teri döken bütün aziz işçilere gösterdikleri hummalı gayret ve ihtimamlardan dolayı her iki Fakülte adına teşekkürlerimi sunarım.

Üniversitemizin diğer Fakültelerinin de böyle güzel binalara biran evvel kavuşmalarını temenni eder, bizi bekleyen yeni mesai yıllarının her iki Fakültemiz için başarılı ve memleketimiz hakkında hayırlı olmasını diler, hak ve hakikatın hiçbir menfaate kapılmayan ve hiçbir şeyden yılmayan alını açık ve cesur müdafileri olmağa namzet genç talebe arkadaşlarımı da aynı candan başarı dilekleri ve sonsuz sevgilerimle selâmlarım.